

TOMÀS GARCÉS (1901-1993) *Grévol i molsa*

Entre 1920 i 1936, el poeta Tomàs Garcés va jugar un paper de síntesi de quatre tendències diferents. La seva obra, com una plaça oberta a quasi tots els vents, va assumir la continuïtat dels criteris noucentistes, va conrear la tendència neopopular vinculada al conreu de la cançó i va rebre la modernitat estètica del simbolisme i la poesia pura que acabaven d'aterrar de França, a cavall de la doble tradició que va de Paul Verlaine a Paul Valery. Eren estètiques, d'altra banda, que també havia assumit Juan Ramón Jiménez en l'àmbit de la lírica espanyola i que havien rebut, a Catalunya, la benedicció de l'autoritat moral de Carles Riba.

Poeta de fina sensibilitat i lector atent dels signes del temps, Tomàs Garcés va voler fondre, en els seus primers llibres, les formes populars i la imatgeria barroca, i va assajar l'alquímia d'escriure cançons des d'una talaia d'alta cultura. Corrien anys de bonança per al conreu de la lírica tradicional treballada des d'una metamorfosi culta, i així ho havien provat poetes catalans com Josep Carner, Guerau de Liost, Josep Maria López Picó i Joan Salvat-Papasseit, i els atots de la Generació del 27, Federico García Lorca, Gerardo Diego i Rafael Alberti, entre altres. *Vint cançons*, el primer recull de Garcés, va ser publicat el 1922, no gaire lluny dels primers cançoners de Garcia Lorca i d'Alberti, *Libro de poemas* i *Marinero en tierra* que són, respectivament, de 1921 i de 1924. Ara bé, tot i aquesta dedicació a les formes populars, si més no en aparença, Tomàs Garcés no ho va ser mai, un poeta popular. Hi ha estudiosos que parlen d'una paradoxal poètica de popularisme aristocràtic, en el benentès que, en aquest cas, aristocràtic vol dir culte.

Després de la derrota col·lectiva de 1939, el to li va canviar, com a tants altres poetes, i la veu se li tornà més fosca i profunda, més essencial i grisa, trista i girada endins. Va deixar de ser aquell poeta que, segons Marià Manent, era d'una felicitat contemplativa, que sabia descriure amables visions del paisatge i de la vida, que el prenien suaus passions idíl·liques, que tenia el ritme simple i la paraula clara. Aquell poeta que, com un adolescent enlluernat, versejava al pas d'una cançó de joia o d'aquella recança lleu que és encara més dolça que la joia.

Fou amic íntim de Joan Salvat-Papasseit i juntament amb formaven la colla d'amics que van vetllar les darreres hores de Salvat-Papasseit i van trobar, amagat sota el coixí del difunt, el darrer llibre del poeta avantguardista, *Óssa menor*.

Isidor Cònsul